

Subjekt a „existence“ / Existence a subjekt

Vlastně jen o subjektu můžeme říci, že „existuje“ (resp. jen o subjektech, že „existují“), jestliže pod „existováním“ rozumíme onu vykloněnost (ono vždy znovu se opakující vyklánění) do budoucna (do sféry toho, co „ještě není“). Hegel v této souvislosti (snad, tak si to aspoň vykládám) mluví o „nesmírné moci záporná“: právě pro subjekt je charakteristické (jako jeho „bytostný moment“) „odloučení“, jinde také jeho „smrt“, neboť subjekt „jako konkrétnum se pohybuje jen z toho důvodu, že se rozkládá a činí se neskutečným“. „Vlastního jsoucna a oddělené svobody“ nabývá totiž subjekt právě díky oné „nesmírné moci záporná“, díky které „žije“, ačkoli se tímto žitím „rozkládá a činí s neskutečným“, a to znamená, že „umí vydržet smrt a v ní se udržet“ jako živý, ale zároveň „udržet to, co je mrtvé“, což vyžaduje „největší síly“. Hegel dokonce mluví o „absolutní rozervanosti“, díky které subjekt „najde sebe sám“ a „svou pravdu“. Hegel ovšem – naproti tomu, jak my to vidíme – chápe to, co my máme za „ryzí nepředmětnost“, jako „zápornou“, kterému subjekt „pohlíží do tváře“ a dokonce u zápornou „prodlévá“. A o tomto „prodlévání“ pak říká, že to je „ona kouzelná moc, která zápornou převrací v bytí“; a pak náhle prohlásí, že to je „táž moc, která byla shora nazvána subjektem“. (Což není nic menšího než zkrat.) (Všechno, co tu bylo citováno, bylo převzato z Patočkova překladu Fenomenologie ducha, 2098, str. 68-69, který vyšel v Praze v roce 1960 – a má, jak se ukazuje mnohé a nemalé vady, nicméně má obrovský význam pro jakési „zdomácnění“ Hegela a hegelianství v češtině, ve světě českého jazyka.) Mám tedy za to, že o existenci lze mluvit pouze v případě subjektu, zatímco v případě události (jakékoli) lze mluvit pouze o bytí (a o výkonu tohoto bytí), což v této obecnosti nezahrnuje schopnost aktivně vytvořit svůj subjekt (resp. stát se subjektem). Událost sama jako taková (tedy jen pokud je událostí, událostním děním) ještě neumí, nemůže „existovat“ – leč skrze subjekt a z podnětu subjektu (a ten si nejprve musí vytvořit, anebo jinak řečeno: tím se nejprve musí stát).

(Písek, 121019-1.)